

Het heiligenboek

Paulus van Thebe en Athanasius van Alexandrië. De heiligen van de woestijn *Tom Zwaenepoel*

Paulus is een Egyptenaar uit een voorname christelijke familie. Hij verlaat de stad Thebe in zuidelijk Egypte om te ontkomen aan de vervolgingen onder keizer Decius. Volgens de overlevering verblijft hij zo'n zestig jaar in de woestijn. Hij is gekleed in een omhulsel van aan elkaar genaaide palmbladeren, voedt zich met boomvruchten en put water uit de bron en hij legt zich toe op gebed, meditatie en boete. Hij wil in volledige afzondering een ascetisch leven leiden.

Kort voor zijn dood krijgt hij bezoek van Antonius Abt. Die is de negentig al voorbij, wanneer hij in een droom te horen krijgt dat hij een man moet opzoeken. In een bui van zelfgenoegzaamheid is hij ervan overtuigd dat hij de eerste en enige woestijnkluisenaar is. Een wolf brengt hem bij Paulus van Thebe, een kluisenaar die ouder is dan 110.

Zijn komst is Paulus al aangekondigd, want een raaf brengt hem ditmaal niet zoals gebruikelijk een half, maar een heel brood. Antonius staat erop dat de oudste als eerste het brood breekt, terwijl Paulus erbij blijft dat die eer aan de gast toekomt. Uiteindelijk breken ze gelijktijdig het brood. Ze voeren lange gesprekken met elkaar. Als Paulus kort daarop sterft, begraaft Antonius hem

met de hulp van twee leeuwen in de woestijn. Hij bewaart zijn mantel van palmbladeren, die hij op bijzondere feestdagen draagt.

In de woestijn vind je geen vriend of gesprekspartner. Je laat al je zekerheden vallen, doet afstand van het meest noodzakelijke. Je wilt geconfronteerd worden met je eigen ik en bewust luisteren naar de diepe stem van de stilte. In die stilte hoor je de stem van de Schepper die je aandacht vestigt op de grote mysteries van de natuur. In de woestijn vind je de eigen ziel met haar verlangens en visioenen, met haar angsten en afgronden. Je leert jezelf helemaal kennen.

Over de betekenis van de woestijn zei paus Benedictus XVI tijdens het angelus van 26 februari 2012 het volgende: „De woestijn kan de toestand van verlatenheid en eenzaamheid betekenen, de 'plaats' van de zwakheid van de mens, waar er geen houvast en geen zekerheden zijn, waar de verleiding oppermachtig wordt. Maar ze kan ook een plaats van toevlucht en bescherming betekenen, zoals dit het geval was voor het volk van Israel, dat ontkomen was aan het knechtschap in Egypte. De woestijn kan een plaats zijn, waar men op bijzondere wijze Gods aanwezigheid kan ervaren.”

Paulus van Thebe – ook Paulus de Heremiet genoemd – wordt in de schilderkunst afgebeeld met lange baard. Hij is halfnaakt of gekleed met dierenhuiden of gevlochten palmbladeren en heeft als attributen een kruk, een raaf, leeuwen of een doodshoofd. Hij geldt als patroonheilige van de manden- en mattenvlechters.

Athanasius wordt in Alexandrië geboren. In 328 wordt hij patriarch van Alexandrië. Tijdens zijn jeugd jaren leeft Athanasius met Antonius en anderen in de Egyptische woestijn samen. Hij wordt sterk geïnspireerd door Antonius' spiritualiteit, in het bijzonder „de nuchterheid in alle praktische dingen van het leven, de zin voor de juiste maat en de onderscheidende intelligentie” (*Vita Antonii*).

Het leven van zijn 'leermeester' wordt vastgelegd in een werk dat al vlug een leerboek van ascese en een grote inspiratiebron voor christelijke monniken van de orthodoxe en katholieke kerk wordt. Die populaire biografie wordt tweemaal in het Latijn en vervolgens in meerdere oosterse talen vertaald. Zijn stelling dat Antonius als 'eerste kluisenaar van Egypte' geldt, corrigeert Hieronymus twintig jaar later in zijn *Vita Pauli primi eremitaie*. Die eer komt Paulus van Thebe toe.

Tijdens de algemene audiëntie van 20 juni 2007 omschreef de Duitse paus dit boek als de 'bestseller' van de oude christelijke literatuur.

Athanasius van Alexandrië is kerkvader en kerkleer (sinds 1568). In de kunst wordt hij afgebeeld met lange baard en een Grieks bisschopsgewaad. Hij is de patroonheilige tegen hoofdpijn en migraine.

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, ISBN 978 90 209 8041 7. Dit boek is helaas uitverkocht.

Omroep

5 november, 21.35 uur, Canvas. *Weg van België*, driedelige serie waarin Phara de Aguirre telkens uitgewezen asielzoekers achterna reist om hun verhaal uit te spitten. Vandaag aflevering 1, *Kosovo*. De Berisha's werden teruggestuurd in 2013. De kinderen spreken perfect Nederlands, ze maakten hier vrienden en toch kwam het gezin niet in aanmerking voor verblijf in België. Waarom niet? En kunnen ze na zes jaar nog aarden?

7 november, 23.15 uur, VRT één. *Un long dimanche de fiançailles*, romantisch oorlogsdrama uit 2004. Mathilde weigert te geloven dat haar verloofde omkwam in de Eerste Wereldoorlog.

7 november, 16.25 uur, Canvas. In de serie *De uil van Athena* de aandoenlijke Nieuw-Zeelandse documentaire *Maori Boy Genius*, over de superintelligente zestienjarige Ngaa Rauuira Pumanawawhiti.

9 november, 13.55 uur, VRT één. *La grande illusion*, oorlogsfilm uit 1937 met Jean Gabin als een Franse luitenant die tijdens Wereldoorlog I ontsnapt uit krijgsgevangenschap.

De vrome kudde

Onhandig *Ingezonden door Dominique Van Cutsem*

Op het parochiefeest doet de pastoor zijn ronde langs de tafels. Incens ziet hij mevrouw Janssens zitten. Die heeft hij al geruime tijd niet meer gezien en dus vraagt hij belangstellend:

– En hoe gaat het met uw man?

Op hetzelfde moment valt het de arme pastoor in dat mevrouw Janssens man al een hele poos geleden is overleden. Hij loopt rood aan en probeert zich alsnog te redden uit een hachelijk parket. Dus stamelt hij:

– En ligt hij nog steeds op hetzelfde kerkhof?

Preek *Ingezonden door Maurice Buntinx*

De pastoor schildert in zijn preek de gruwelen van de hel:

– Daar zal geweest zijn en knarsen van tanden.

Oude Jan zit dichtbij en zegt schamper, veeleer bij zichzelf:

– Hoe moet dat in mijn geval? Ik heb al jaren geen tanden meer...

De pastoor is even uit zijn lood geslagen, maar roept dan:

– En voor tanden wordt gezorgd.

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen...

Kent u er nog een leuke? **KERK & Leven · Vrome Kudde**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

verbazingwekkend hulpstelling	afgemat	grappenmaker bedehuis	voorzetsel	vel seriositeit	hemellichaam
→	↓	↓	7 deel v.e. gezicht morsdoekje	↓	↓
→	→	→	↓	rijtoer traag	4
→	→	→	loofboom	2	→
→	→	ring van bloemen aarde	→	→	groei-steen
→	5	Griekse letter gereedschap	→	→	regelmaat
→	→	→	bergplaats	bordspel papegaai	→
→	→	offertafel voegwoord	8	→	→
→	6	→	→	wiel	1
→	→	→	3	af-spraakje	→

Ontdek meer en andere puzzels in onze puzzelboeken en -tijdschriften.

DE PUZZELAAR

© De Puzzelaar

Oplossing van de puzzel van vorige week: FINALIST

1	2	3	4	5	6	7	8